

اتانازی از دیدگاه ادیان و اخلاق پزشکی

مجتبی محمدی نیک^۱، محمد عبیری^{۲*}

مقدمه: اتانازی در اصطلاح به عمل کشتن بدون درد کسی که از یک بیماری لاعلاج رنج می کشد به کار رفته و مترادف «قتل از روی ترحم» نیز دانسته شده است. پزشکی که می داند دردی جانکاه همه ی وجود بیمار را فراگرفته و نمی تواند هیچ مرهمی بر آلام روحی و جسمی او نهد و دیری نخواهد پایید که مرگ گریبانگیر بیمار خواهد شد، هنگامی که با درخواست مصرانه بیمار برای تسریع در مرگش و پایان دادن به درد و رنج ها قرار می گیرد، این سوال را از خود خواهد پرسید آیا او می تواند براساس یک فکر انسانی و بشر دوستانه به حیات بیمار خود پایان دهد و آیا دیدگاه ادیان و اخلاق پزشکی با نظر او یکسان است؟

روش انجام تحقیق: به منظور ارزیابی نظرات پیرامون اتانازی در ادیان و دیدگاه اخلاق پزشکی نسبت به آن در کشور های مختلف، مقالات انگلیسی در بانک های اطلاعاتی MEDLINE و SCIENCE DIRECT و منابع انگلیسی و فارسی دربانک اطلاعاتی SID و مقالات فارسی در پایگاه مجلات تخصصی نور و مجله ی اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با کلمات کلیدی Medical Ethics، Euthanasia، Religion، Suicide، Attitudes معادل فارسی آن بازیابی شد.

نتایج: انجمن جهانی پزشکی (WMA) در بیانیه ی خود بر اساس سوگندنامه ی بقراط، اتانازی را به هرشکلی محکوم کرده و آن را غیر اخلاقی می داند. با این وجود تلاش های موافقان اتانازی در کشورهای غربی باعث شد در پاره ای از کشورها از جمله هلند و کانادا و برخی ایالات آمریکا این عمل جرم محسوب نشود. به طور کلی، ادیان الهی اتانازی را در منافات با دستورات خدا می دانند و معتقدند که اتانازی حرمت حیات را در جامعه می شکند. از نظر مکاتب ارتودکس، پروتستان، کاتولیک انسان باید زندگی را که خدا به او داده است در اختیار خود خدا گذارد. یهودیت نیز نظراتی مشابه به مسیحیت دارد و اتانازی را عملی منفور می داند و آن را خلاف سنت الهی می داند. قاعده عمومی در شریعت اسلامی این است که رضایت مجنی علیه به جرم و اذن وی در انجام آن، جرم را مباح نمی کند، و اثری بر مسئولیت کیفری ندارد، از اینرو همه ی فقهای اسلامی اتفاق نظر دارند که اذن بیمار به پزشک به منظور خاتمه حیات او گرچه ممکن است در عقوبت او موثر باشد، اما گناه او را ساقط نمی کند و عمل او را مشروع و مباح نمی سازد، زیرا این عمل حرام است و با رضایت بیمار مشروع و حلال نمی شود. غالب فقهای اهل سنت که بر این نظر هستند، علت سقوط قصاص را عارض شدن شبهه ناشی از رضایت می دانند، لیکن پرداخت دیه را لازم می دانند. البته فقها در میزان تاثیر رضایت و اذن بیمار به پزشک با یکدیگر اختلاف نظر دارند. در میان فقهای شیعه نیز در این خصوص اختلاف نظر وجود دارد اما آنچه از فتوای فقها مستفاد می گردد اینست که قتل بیمار ولو با اذن و رضایت وی و با انگیزه خیر خواهی و ترحم دارای دو جنبه

^۱ کارشناسی رادیولوژی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش

^{۲*} کارشناسی علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش

تعرض به حق الله و حق الناس می باشد و اگر چه ممکن است جنبه حق الناس آن که قصاص و دیه است با رضایت مجنی علیه یا اولیاء دم ساقط گردد ، اما حرمتی که در قتل وجود دارد با رضایت مقتول از بین نمی رود و عمل به عنوان یک معصیت و حرام باقی است و با رضایت بیمار مشروع و حلال نمی شود.

بحث : اتانازی را می توان از جنبه های گوناگون بررسی کرد. این نوشتار، ضمن کوشش برای روشن کردن موضوع اتانازی تنها توانست بخشی از مباحث مربوط به آن را از نظر بگذراند. شایسته است پژوهشگران رشته های مختلف جنبه های متفاوت اتانازی و دیگر موضوع های اخلاق پزشکی را به طور تفصیلی و تخصصی بررسی کرده و در غنی سازی پژوهش ها و ادبیات اخلاق پزشکی سهیم شوند

نتیجه گیری نهایی: پزشکی که در مقابل درخواست بیمارش برای اتانازی قرار گرفته است نمی تواند براساس یک تفکر بشر دوستانه او را از تحمل درد و رنج رها سازد زیرا که بررسی ادیان و اخلاق پزشکی نشان داد که هیچ کدام موافق این موضوع نمی باشند و مالک حقیقی جسم و روح انسان، خالق متعال است.

کلمات کلیدی: اتانازی، مرگ ترحم آمیز، ادیان، اخلاق پزشکی